# Kommunenes friluftsarbeid

Rådgiver Steinar Storelv, Kommunenes Sentralforbund

## Bakgrunn

KS ved adm.direktør Olav Ulleren ble i Frilufts info 1 i år utfordret til å snakke om friluftslivets betydning for folks helse, bosetting og reiseliv. KS er vider utfordret til å snakke om friluftslivets rolle i kommunenes merkevarebygging.

I denne forsamling er det lite som tilsier at et foredrag fra KS skulle være nødt for å underbygge den sentrale betydningen friluftslivet har for folks trivsel og helse. Det som gjelder bosetting og reiseliv er derimot to momenter jeg ønsker å komme tilbake til.

KS er kommunesektorens medlemsorganisasjon. Vårt primære mål er å arbeide for at våre medlemmer skal være rustet til å gi innbyggerne et bedre liv. KS`visjon er en effektiv og selvstendig kommunesektor som ivaretar innbyggernes behov. I tilknytning til denne konferansen, vil jeg anta at samtlige av deltakerne her, neppe vil være uenig om vi slår fast at: "Friluftsliv er en del av vår kulturarv". Kultur også i den forstand at også tilnærmingen til hva som er friluftsliv vil ha ulik oppfatning i vårt land. Dette ser vi f.eks i tilknytning til diskusjon omkring motorferdsel i utmark. Motorisert ferdsel i utmark er et omfattende tema og jeg skal ikke dra opp diskusjonen om det nå. Min innfallsport søker å dra frem noen betraktninger, og samtidig løfte inn noen av de utfordringer KS arbeider med, og som kan ha betydning for hvordan friluftslivspolitikken utvikler seg.

## "Kor e alle heltane" sang Jan Eggum.

I løpet av de siste årene- helt tilbake til oppstarten av MIK-reformen, har det skjedd noe på veien. Pådriverne og "heltane" ser ut for å ha sloknet. De av oss som var så heldige å oppleve MIK-reformen på sin topp, vet at en slik stor og sentral satsing hadde betydning for miljøvernets fokus. Veien fra innbyggerne til kommunen var kanskje ikke så lang som mange opplever den i dag. Dialogen til kommunens miljøansvarlige ble for mange sett på som svært positive under MIK.

MIK-reformen, der nesten samtlige av kommunene fikk tilført ekstra ressurser til egne miljøfolk var et viktig løft i kommunal miljøforvaltning. At starten var tøff for mange- det vet vi, men denne kompetanseoppbyggingen dannet et sentralt grunnlag for at kommunesektoren etter hvert skulle kunne ta del og ansvar for utviklingen av viktige samfunnsoppgaver.

KS har hatt et mangeårig nært samarbeide med MD på en rekke områder. Flere her kjenner til de regionale knutepunktene, der en gjennom samarbeide mellom FM, FK og KS søkte å oppnå et styrket fokus av hva som bl.a. ligger i en bærekraftig kommunesektor. Jeg skal ikke holde et foredrag om LA21- satsingen, men jeg ville nevne dette, som et element i at kommunesektoren er sentral for mer en bare friluftsliv, men at kommunene og innbyggerne har en viktig rolle ift vektlegging av hva som er viktig. Det er forståelig at kommunesektoren har vanskelig for å ha fokus på friluftsliv, når hovedbudskapet til KS er å ha fokus på kommuneøkonomi. Når vi da først er her i Tromsø å snakker om friluftsliv, så er det selvsagt med den bakgrunn i at en god friluftslivspolitikk på en god måte kan være sentralt for mange viktige målsettinger i kommunen. Det være seg helse, kriminalitet, utvikling og skolering, samhold trivsel, m.m.

Kor e så alle heltane?
Da jeg vokste opp i Tromsdalen, hadde vi både slalombakke, hoppbakke og egen "hogstflate" like ved der jeg bodde. For kort tid siden var jeg i samme område og prøvde å finne ut hvordan ungene lekte der nå. De lekte bra, og kommunen ser ut for å ha gjort en god jobb. Men – vi kan ikke slutte å ha fokus på god planlegging, og friluftslivets betydning for trivsel og forebyggende arbeide.

Klubbmedlemskap eller åpent for alle?
KS vil at politikkutviklingen skal skje med basis i innbyggernes behov. Selv om mange av våre lokalpolitikere er oppegående, så er vårt demokratiske system avhengig av lokalt engasjement som sikrer at viktige interesser blir ivaretatt og husket på. Da KS ble foresport om å holde dette foredrag, tenker jeg selvsagt på hva bakgrunn for det er: KS kan ikke pålegge kommunesektoren å prioritere friluftsliv, og KS har ikke ønske om øremerking av midler. KS ønsker derimot at kommunesektorens økonomi og rammebetingelser skal være av slik at det lokale handlingsrom muliggjør også ivaretakelse av friluftsinteresser.

Mitt spørsmål- klubbmedlemskap og åpenhet er ment som et innspill ift hvordan det arbeides på dette området? Har en hatt tilstrekkelig fokus på samarbeide mot andre interesser, eller kan fokuseringen bli for snever? Som en digresjon til dette, kan jeg stille spørsmål ift. jakt og hjorteviltforvaltning. Hvilke interesser er det som råder, og videre- hvordan skal vi få til den mest riktige fremtidige hjorteviltforvaltningen. KS har i samarbeidsgruppe med DN forsøkt å få frem ulike sentrale områder. KS vil og arbeider for helhetstenkingen, og det er gjennom dette vi mener at kommunesektoren best kan utvikles.

Styrking av det kommunale miljøvernet
KS samarbeidet med MD og KRD om ansvars- og myndighetsfordeling på miljøvernområdet i en egen arbeidsgruppe. Vi la frem en rapport 2001, som vi fra KS hadde store forventninger til. Rapporten bygde på Regjeringens fornyelsesprogram, og vektla desentralisering av oppgaver innen hele miljøområdet. Målet var at en ved å legge ansvar og myndighet nærmest de beslutningene angår, økes muligheten til å påvirke egen livssituasjon gjennom engasjement og deltakelse.

Da rapporten ble lagt frem, hadde mange store forventninger til at miljøarbeidet skulle få en ny fokus. Miljøarbeid må gjøres lokalt, men vi ser klart at den sentralpolitiske holdning har stor innvirkning for hva som blir gjort. Nå kan det diskuteres, men det er klart at ulike politiske tilnærminger vil slå ulikt ut. I vårt system, ble rapporten møtt med stor entusiasme, og det særlig ut fra den holdning at en må ha lokalpolitisk engasjement for å lykkes i å løse miljømål. Dette er et komplisert område, men jeg ser klart at holdning til kommunesektoren har betydning for innsats og fokus.

"Kampen om arealene"
Tittelen "kampen om arealene" er tittelen på en konferanse som LD og KS har samarbeidet om, og som legges til Stavanger 20-21.september i år. Det er sendt ut et forhåndsvarsel om konferansen. Tittelen er meget omfattende, men i sin kjerne er den knyttet til å ha fokus på hva en gjør, og hvordan en ønsker utviklingen. I denne sammenheng ønsker jeg å rette et

spesielt søkelys på den nye rolle kommunene nå har fått gjennom kommunaliseringen av landbruksoppgavene.

Kommunalisering av landbruket

Innledningsvis sa jeg at jeg ville komme tilbake til spørsmålet omkring bosetting og reiseliv. For KS er det nå naturlig å knytte disse utfordringene opp mot kommunaliseringen av landbruket. Med kommunalisering tenker jeg her på at den myndighetsoverføring som har skjedd fra stat til kommune:

Det gjelder alle saker etter konsesjonsloven, skogloven (med noe unntak for verneskoggrenser), delingssaker etter jordloven og vedtaksmyndigheten for investeringsvirkemidlene under Landbrukets utviklingsfond (miljøretta virkemidler og virkemidlene til skogordningene) overført til kommunene. (jf. Stortingets behandling av St.meld.nr 19 (2001-02).

KS er en interessepolitisk organsiasjon, og sett ut fra vårt ståsted, er det positivt at staten viser tillit til kommunesektoren. Jeg ønsker her å vise til at KS og LD har inngått samarbeidsavtale der avtalen har som hovedmål å modernisere landbruksforvaltningen gjennom å utvikle og styrke integreringen mellom landbruk, annen næringsutvikling og miljøtiltak.

Avtalen med LD legger spesiell vekt på å styrke det lokalpolitiske engasjement, men setter også fokus på landbrukets rolle i relasjon til næringsutvikling. Jeg vil tro at mange i denne sal vil kunne ha stor glede, og kan være viktige bidragsytere for kommunal input. KS har ikke hatt tradisjon for å jobbe så mye med landbruk. Den omleggingen og det paradigmeskiftet vi ser- fra statlig styring til lokalt ansvar, stiller helt nye krav til lokalt- og lokalpolitisk engasjement. Undertegnede har fått en hovedansvar for oppfølgingen.

Konferansen: "Kampen om arealene" er en konferanse som tar inn over seg en del av de avveininger som må bli tatt når ulike interesser skal avveies. Fra vårt ståsted har vi tro om at friluftslivet ville hatt mye å tjene på om landbruk- og miljøinteressene kunne samarbeidet bedre. Det gjelder ikke bare på statlig nivå, men også kommunalt.

Kommunestrukturprosjektet

Målet er kommuner som i framtiden evner å utføre de kommunale oppgavene godt og effektivt til beste for innbyggerne. Dette innebærer å styrke kommunene som velferdsytere, samfunnsutviklere og som lokaldemokratisk arena. KS har tatt ansvaret for å lede prosessen i kommunene hvor innspill og debatt knyttet til utvikling av konkrete og sannsynlige inndelingsalternativer vurderes som et virkemiddel for å møte dagens og fremtidens utfordringer. Resultatene skal fremlegges Stortinget i løpet av 2006

Staten har overtatt flere sentrale oppgaver fra fylkeskommunen de siste årene, og det er et kontinuerlig press på kommunene om standardisering, detaljstyring og øremerking av midler.

Dette begrunnes med behovet for tverrfaglig samordning og helhetlig tilbud til brukerne, uavhengig av kommunegrenser. Kombinert med økende grad av detaljstyring i kommunal

sektor gjennom forskrifter og øremerking innebærer denne utviklingen at handlingsrommet i det kommunale selvstyret reduseres, samtidig som innbyggerne i økende grad stiller krav til tjenestenes omfang og innhold.

Et mottrekk til denne utviklingen vil være utviklingen av selvstendige kommuner som løser oppgavene til beste for innbyggerne. For KS og kommunene er det sentralt at kommunesammenslutning i seg selv er ikke et mål, men kan være et virkemiddel som motvekt til et stadig mer inngripende Storting og regjering. KS ønsker gjennom avtalen med regjeringen, å gi kommunene anledning til selv å legge føringer for hvordan reversere en utvikling mot ytterligere statliggjøring av den kommunale velferd.

Oppsummering:

- ⇒ Friluftsliv bør stå sentralt i kommunal planlegging
- ⇒ God friluftslivspolitikk kan ikke utvikles i det lukkede rom
- ⇒ Kommunene må se nytten av int.friluftsråd
- ⇒ Tillit fra staten og statens oppfølging
- ⇒ Kommunestrukturprosjektet blir viktig.
- ⇒ Sist men ikke minst: Kommunen får en ny rolle ved kommunaliseringen av landbruket. Her har dere som brukere en stor mulighet til å kunne bidra.